

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ภาพลักษณ์กรมวิชาการเกษตรของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” เป็นการศึกษาที่ใช้แนวทางการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Design) โดยมีแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงครั้งเดียว (The One-Shot case Study) และให้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้กรอกข้อมูลเอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร (ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2550) จำนวน 5,716,248 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งรู้จักกรมวิชาการเกษตรจำนวน 400 คนเพื่อสามารถเป็นตัวแทนของประชากรที่ต้องการศึกษา โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างนี้ผู้ศึกษาได้เปิดตารางสำเร็จของ Taro Yamane (อ้างถึงในพรทิพย์ วรกิจโกศาทร, 2545, น. 87) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,716,248 คน

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้เป็นแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ซึ่งมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) เพื่อแบ่งพื้นที่ในกรุงเทพมหานครเป็นกลุ่มๆ โดยแบ่งตามเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งได้เป็น 50 เขต ได้แก่ เขตบางซื่อ เขตดุสิต เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตปทุมวัน เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตบางรัก เขตดอนเมือง เขตหลักสี่ เขตสายไหม เขตบางเขน เขตจตุจักร เขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตบางกะปิ เขตวังทองหลาง เขตสะพานสูง เขตมีนบุรี เขตคลองสามวา เขตหนองจอก เขตลาดกระบัง เขตประเวศ เขตสวนหลวง เขตคันนายาว เขตดินแดง เขตห้วยขวาง เขตวัฒนา เขตคลองเตย เขตบางนา เขตพระโขนง เขตสาทร เขตบางคอแหลม เขตยานนาวา เขตบางขุนเทียน เขตบางบอน เขตจอมทอง เขตราชพฤกษ์ เขตทุ่งครุ เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางแค เขตบางพลัด เขตตลิ่งชัน เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เขตภาษีเจริญ เขตหนองแขม และเขตทวีวัฒนา

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยแบ่งเขตการปกครองของกรุงเทพมหานครทั้ง 50 เขต ออกเป็น 6 กลุ่มเขตตามหลักเกณฑ์การแบ่งของสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ได้แก่ กลุ่มกรุงเทพกลาง กลุ่มกรุงเทพใต้ กลุ่มกรุงเทพเหนือ กลุ่มกรุงเทพตะวันออก กลุ่มกรุงธนเหนือ และกลุ่มกรุงธนใต้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1

แสดงเขตย่อยในกรุงเทพมหานครตามหลักการแบ่งกลุ่มการปฏิบัติงาน 6 กลุ่ม
สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร (วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551)

กลุ่มกรุงเทพ กลาง	กลุ่มกรุงเทพ ใต้	กลุ่มกรุงเทพ เหนือ	กลุ่มกรุงเทพ ตะวันออก	กลุ่มกรุงธน เหนือ	กลุ่มกรุงธนใต้
เขตพระนคร	เขตปทุมวัน	เขตจตุจักร	เขตบางกะปิ	เขตธนบุรี	เขตภาษีเจริญ
เขตดุสิต	เขตบางรัก	เขตบางซื่อ	เขตสะพานสูง	เขตคลองสาน	เขตบางแค
เขตป้อมปราบ ศัตรูพ่าย	เขตสาทร	เขตลาดพร้าว	เขตบึงกุ่ม	เขตจอมทอง	เขตหนองแขม
เขตสัมพันธ วงศ์	เขตบางคอ แหลม	เขตเขตหลักสี่	เขตคันนายาว	เขตบางกอก ใหญ่	เขตบางขุน เทียน
เขตดินแดง	เขตยาน นาวา	เขตดอนเมือง	เขตลาดกระบัง	เขตบางกอก น้อย	เขตบางบอน
เขตห้วยขวาง	เขต คลองเตย	เขตสายไหม	เขตมีนบุรี	เขตบางพลัด	เขตราชบุรี บูรณะ
เขตพญาไท	เขตวัฒนา	เขตบางเขน	เขตหนองจอก	เขตตลิ่งชัน	เขตทุ่งครุ
เขตราชเทวี	เขตพระโขนง		เขตคลองสามวา	เขตทวีวัฒนา	
เขตวัง ทองหลาง	เขตสวน หลวง				
	เขตบางนา				
	เขตประเวศ				
รวม 9 เขต	รวม 11 เขต	รวม 7 เขต	รวม 8 เขต	รวม 8 เขต	รวม 7 เขต

จากตารางพบว่าเขตการปกครองที่อยู่ในกลุ่มกรุงเทพกลางจำนวน 9 เขต กลุ่มกรุงเทพใต้จำนวน 11 เขต กลุ่มกรุงเทพเหนือจำนวน 7 เขต กลุ่มกรุงเทพตะวันออกจำนวน 8 เขต กลุ่มกรุงธนเหนือจำนวน 8 เขต กลุ่มกรุงธนใต้จำนวน 7 เขต ซึ่งการศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษาต้องการศึกษาเพียง 10 เขต จากทั้งหมด 50 เขตย่อย จึงกำหนดจำนวนเขตตามสัดส่วนของแต่ละกลุ่มเขตดังนี้

- สัดส่วนจากกลุ่มกรุงเทพกลาง มีค่าเท่ากับ $(10 \times 9) / 50 = 1.8$ เขต ดังนั้นสุ่มกลุ่มนี้จำนวน 2 เขต
- สัดส่วนจากกลุ่มกรุงเทพใต้ มีค่าเท่ากับ $(10 \times 11) / 50 = 2.2$ เขต ดังนั้นสุ่มกลุ่มนี้จำนวน 2 เขต
- สัดส่วนจากกลุ่มกรุงเทพเหนือ มีค่าเท่ากับ $(10 \times 7) / 50 = 1.4$ เขต ดังนั้นสุ่มกลุ่มนี้จำนวน 1 เขต
- สัดส่วนจากกลุ่มกรุงเทพตะวันออก มีค่าเท่ากับ $(10 \times 8) / 50 = 1.6$ เขต ดังนั้นสุ่มกลุ่มนี้จำนวน 2 เขต
- สัดส่วนจากกลุ่มกรุงเทพเหนือ มีค่าเท่ากับ $(10 \times 8) / 50 = 1.6$ เขต ดังนั้นสุ่มกลุ่มนี้จำนวน 2 เขต
- สัดส่วนจากกลุ่มกรุงเทพใต้ มีค่าเท่ากับ $(10 \times 7) / 50 = 1.4$ เขต ดังนั้นสุ่มกลุ่มนี้จำนวน 1 เขต

การกำหนดจำนวนเขตตามสัดส่วนของแต่ละกลุ่มดังกล่าวจะได้เขตที่ผู้วิจัยต้องการสุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 10 เขตตามที่ต้องการ

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากเพื่อเลือกตัวแทนในแต่ละกลุ่มเขต โดยใช้สัดส่วนดังกล่าวข้างต้น ผลการจับฉลากเป็นดังนี้

- กลุ่มเขตกรุงเทพกลาง 2 เขต ได้เขตตัวแทน คือ เขตห้วยขวาง และเขตพญาไท
- กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ 2 เขต ได้เขตตัวแทน คือ เขตปทุมวัน และเขตสวนหลวง
- กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ 1 เขต ได้เขตตัวแทน คือ เขตดอนเมือง
- กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก 2 เขต ได้เขตตัวแทน คือ เขตบางกะปิ และเขตมีนบุรี
- กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ 2 เขต ได้เขตตัวแทน คือ เขตธนบุรี และเขตบางพลัด
- กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ 1 เขต ได้เขตตัวแทน คือ เขตราชบุรีบูรณะ

ขั้นที่ 4 สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือเลือกเฉพาะผู้ที่รู้จักกรมวิชาการเกษตรเท่านั้น

สำหรับวิธีการให้ได้มาซึ่งตัวอย่างดังกล่าวจากประชาชนในแต่ละเขตที่ต้องการ ผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ตามสถานที่ราชการ สถานที่ทำงาน ห้างสรรพสินค้า และสถาบันการศึกษา จำนวนเขตละ 40 คน เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่ต้องการจำนวนทั้งหมด 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้างนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ชุดซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. คำถามชนิดปลายปิด (Closed-ended Questionnaire) เป็นคำถามที่ผู้ออกแบบสอบถามได้กำหนดคำตอบไว้ให้ผู้ตอบเลือกเรียบร้อยแล้ว และคำถามชนิดปลายเปิด (Open-ended Questionnaire)

2. ข้อมูลในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับกรมวิชาการเกษตร

ส่วนที่ 3 การรับรู้ภาพลักษณ์ของกรมวิชาการเกษตร ประกอบด้วย ด้านองค์กรและการบริหาร ด้านผู้บริหารองค์กร ด้านบุคลากร ด้านคุณภาพของผลงาน และด้านการบริการ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ถามความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. หาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ได้เรียบเรียงแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษา (Wording) และความชัดเจน (Clarity) ของคำถามก่อนนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Pretest)

2. หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะศึกษา เพื่อตรวจสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจถูกต้องและตรงกับความต้องการของผู้ศึกษาหรือไม่ โดยการหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.9482 ซึ่งตามหลักของครอนบาคได้กำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่ 0.8 ขึ้นไป จึงถือว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสูง ผู้ศึกษาจึงได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปใช้เก็บข้อมูลในภาคสนามจริงต่อไป

สำหรับภาพลักษณ์ในแต่ละด้านมีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา ดังนี้

- ภาพลักษณ์ด้านองค์กรและการบริหารได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา =

.9419

- ภาพลักษณ์ด้านผู้บริหารองค์กรได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา = .8227

- ภาพลักษณ์ด้านบุคลากรได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา = .8649

- ภาพลักษณ์ด้านคุณภาพของผลงานได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา = .8085

- ภาพลักษณ์ด้านการบริการได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา = .8129

การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและอาศัยผู้ช่วยจำนวน 5 คนในการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม 2551 โดยผู้ศึกษาได้ชี้แจงให้ผู้ช่วยเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ และเน้นถึงคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องเป็นผู้ที่รู้จักกรมวิชาการเกษตรเท่านั้น ถ้ารู้จักจึงแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง เมื่อกลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วจึงตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของคำตอบ เพื่อป้องกันแบบสอบถามที่กลับคืนมาไม่สมบูรณ์

หลักเกณฑ์การให้คะแนน

จากข้อมูลที่ได้รวบรวมได้ ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลมาจัดระเบียบและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วจึงนำข้อมูลมาจัดกลุ่มและสรุปความคิดเห็นในส่วน of คำถามปลายเปิด ในส่วนคำถามปลายปิดผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามมาทำการให้คะแนนตามหลักเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้ ดังนี้

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร

ความถี่ในการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร

เปิดรับทุกวัน	5 คะแนน
เปิดรับ 3 – 4 ครั้งต่อสัปดาห์	4 คะแนน
เปิดรับสัปดาห์ละครั้ง	3 คะแนน
เปิดรับเดือนละครั้ง	2 คะแนน

เปิดรับ 2 – 3 ครั้งต่อเดือน 1 คะแนน

ไม่เคยเปิดรับเลย 0 คะแนน

ส่วนที่ 3 การรับรู้ภาพลักษณ์

ความคิดเห็น

เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 คะแนน

เห็นด้วย 4 คะแนน

เห็นด้วยปานกลาง 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 คะแนน

จากนั้นนำมาคำนวณค่าเฉลี่ยและแปลความหมายโดยใช้สูตรในการคำนวณเพื่อกำหนดช่วงคะแนนในแต่ละช่วงดังนี้

$$\frac{\text{Max} - \text{Min}}{N} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

Max = คะแนนสูงสุด

Min = คะแนนต่ำสุด

N = จำนวนตัวเลือก

ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ตั้งเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่มีเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับดังนี้

พฤติกรรม的开รับข้อมูลข่าวสาร

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง	เปิดรับในระดับสูงมาก
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง	เปิดรับในระดับสูง
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง	เปิดรับในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง	เปิดรับในระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง	เปิดรับในระดับต่ำมาก

การรับรู้ภาพลักษณ์

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง	ภาพลักษณ์ดีอย่างยิ่ง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง	ภาพลักษณ์ดี
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง	ภาพลักษณ์ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง	ภาพลักษณ์ไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ภาพลักษณ์ไม่ดีอย่างยิ่ง

หมายเหตุ : ในการหาค่าเฉลี่ยจะไม่นำค่าคะแนน 0 ซึ่งหมายถึงไม่มีความคิดเห็นมาคำนวณ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่มีการตอบสนองต่อประเด็นนั้นๆ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สอบถามข้อมูลเป็นคำถามชนิดปลายเปิด (Open-Ended Question) ในส่วนของข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานด้านการการประชาสัมพันธ์ของกรมวิชาการเกษตร

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามแล้วผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด จากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาเข้ารหัส แล้วประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS แล้วจึงจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อแปลความหมายของข้อมูล และจัดทำรายงานผลการศึกษาทั้งหมดต่อไปวิธีวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ดังนี้

1. การแจกแจงจำนวน และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับ
 - ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้
2. การแจกแจงจำนวนค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับ
 - ภาพลักษณ์ในด้านต่างๆ ของกรมวิชาการเกษตร ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านองค์กร และการบริหาร ภาพลักษณ์ด้านผู้บริหารองค์กร ภาพลักษณ์ด้านบุคลากร ภาพลักษณ์ด้านคุณภาพของผลงาน และภาพลักษณ์ด้านการบริการ